

www.abuzerakbiyik.com.tr den alınmıştır.

ŞANLIURFA'DA TEKERLEMELER

Tekerleme, daha çok çocuk geleneklerinde yer alan bir folklor ürünüdür. Tekerlemelerin konularında ve yapılarında çocuksu tavırlar görülür. Bunun yanında kimi türkülerde, masallarda büyüklerin de söyledikleri tekerlemelere de rastlanır. Tekerleme söyleniş yerine göre "Döşeme", "Sayıştırma" adlarını da alır.

Tekerlemenin özelliklerinden biri belli başlı bir konuyu anlatmamasıdır. Tekerleme, baş-uyaklar ve ayaklarla elde edilen ses oyunları ile bu çağrışımlarla birbirine bağlanıvermiş, belirli bir şiir düzeneğine uydurulmuş, birbirini tutmaz birtakım hayallerle düşüncelerin sıralanmasından meydana gelmiştir.

Tekerlemenin söyleniş yerlerine göre; masal tekerlemeleri, oyun tekerlemeleri, kelime oyunu tekerlemeleri gibi çeşitleri vardır. Bu saydığımız tekerleme örneklerinin hemen hepsine Şanlıurfa folklorunda rastlanılmaktadır.

Sekiz on yaşlarında çocukların ekseriyetle yalnız, bazen de beraber söyledikleri ve Ziya Gökalp'in "Ala Geyik" tekerlemesini andıran bir tekerleme örneği:

Üşüdüm üşüdüm,

Yola küncü taşıdım.

Künciyi elimden aldılar,

Beni yola saldılar,

Yolda bir elma buldum.

Elmayı Tat'a verdim,
Tat bana darı verdi.
Darıyı kuşa verdim
Kuş bana kanat verdi.

Kanatlandım uçmağa,
Hak kapısını açmağa.

Hak hak hak taşı
Altın bilezik taşı
Senin baban bey ise
Benim babam Subaşı.

Subaşının kızları,
Eteğinde kozları.

Kırdım yedim kozunu,
Öptüm ela gözünü.
Öpe öpe küstürdüm,
Bir çalıda kıstırdım.
Bir çalı senin olsun,
Bir çalı benim olsun.

Ahmet Paşa leyleđi,
Geymiş keten gömleđi.
Keten gömlek dizinde,
Gözü vezir kızında.
Kızını kucakladım.
Vezir kızına ne gerek,
Altın hamaylı gerek,
Bir ucu yerde gerek,
Bir ucu gökte gerek.

Aynı şekilde diğer bir tekerleme;

Belimi büke büke girdim hana,
Hancı dedi "siz de bize, biz de size."
Elimi attım en küçük kızın çenesine,
Nene'si tokmağı aldı düştü ensesine.
Altına kilim serin nem çekmesin,
Üstüne çadır kurun gün vurmasın,
Altına kilim serin nem çekmesin,
İtine kemik verin havlamasın.

Tepe başı gülpazar,
içinde kolan gezer.

Kolan beni korkuttu,
Korkumdan kuya düştüm,
Tospağaya yapıştım
Tospağa beg imiş.

.....

Masalların girişinde, masalcının dinleyenlerin dikkatini toplamak için söylediği döşeme de denen tekerlemeye bir örnek:

Zaman zaman içinde
Kalbur saman içinde
Develer dellal iken,
Eski hamam içinde.
Eski paşa hamamının ortası yok.
Anamın hatun bohçası yok,
Babamın ağa akçası yok,
Çarşıda bi tazi gezi,
Tazının haltası yok.
Haltacı halta yapar mısan,
Beşyüz altın kapar mısan,
Burnunda altın hızma,
Ayağında sarı cızma,
Cebine ince hoşafı dökmüş,

Çatırdadı kos kimin,
Pilav yağaydı başıma,
Dolma deęeydi dişime,
Bi kuş olaydım,